

פרשת יתרו

203

לאום חנוך

= יחזו. ויצא משה לקראת חותנו.

איתא ברש"י "כבוד גדול נתכבד יתרו באותה שעה, כיון שיצא משה יצא אהרן נדב ואביהוא, ומי הוא שראה את אלו יוצאין ולא יצא."

(1)
ע"כ

מסופר כי בחורף שנת תפ"ה, בהיות הגאון ילד כבן ארבע וחצי, ישב הוא וחבריו לפני רבם ולמדו פרשת יתרו. הקשה אחד הנוכחים, מנין ידע רש"י לפרש שלא רק משה יצא לקראת יתרו, אלא גם אהרן ובניו יצאו עמו. ותירץ הגר"א, שדקדק רש"י מלשון הכתוב "ויצא משה", ולא "וילך משה". שכן בפרשת ויצא פירש רש"י על התיבות "ויצא יעקב": "לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם וכו' יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה".

6

לפי זה גם כאן, כיון שנאמר "ויצא משה", והיינו ש"פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה", הרי לכאורה קשה, היאך ניתן לאמר כך, בזמן שאהרן אחיו, אשר שקול כמותו וע"י תוספתא סוף כריתות), נותר במחנה. אלא על כרחך שגם אהרן יצא עמו. (רוח אליהו, עדות נאמנה ע' פב)

16

ואת שני בניה, אשר שם האחד גרשום, כי אמר גר הייתי * בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר, כי א' אבי בעזרי. (י"ה ג"ד) ולכאורה ה"י לו לקרות את שם הראשון אליעזר, על הנם שנעשה לו, ועוד מה תועלת, במה שאמר, גר הייתי בארץ נכרי'. ובדאי עדיין לא היו מעשיו מתוקנים כלל וכלל, מדאמר עתה ידעתי כי גדול ד' מכל הא', מכלל דמעיקרא לא ידע. והיה משה מתירא שלא ילמוד ממעשיו, ולכן קרא שם בנו הראשון גרשום, כי גר הייתי, כלומר לקבוע בנפשו, כי פה בארץ הוא רק בבחינת גר בארץ נכרית, ועתיד לשוב למקורו בצרור החיים ששם הוא בבחינת תושב, וכדכתיב גר אנכי בארץ תושב ככל אבותי, וע"כ צריך אנכי לחזור במעשיו.

6

(2)
ח"פ
ח"פ

והמשל בזה, לאחד שנסע למדינה אחרת על היריד הגדול ליקה סחורה יקרה שאינה מצויה במדינתו. והנה אם יבוא אליו אחד בעת תוסף המסחר ויאמר לו, שיקרא בעתונים או שישתעשע בצעצועים, יגער בו בכל כחו, ויאמר לו לך מעמדי, כי כל רגע ורגע שאתה מדבר אלי אתה מפיסדיני. הלא ידעת כי עובתי את ביתי, נמשתי את נחלתי והרחקתי

11

גדוד כמה מאות פרסאות כדי להחיות נפשות ביתי למשך כל השנה, והנה אתה אומר לי לבלות זמני היקר על הבלי העתונים הללו?

16

והנמשל מובן מאליו, הנפש מושבה למעלה בצרור החיים, ומכסא כבוד הוצבה, ורק הורדה פה על זמן מועט כדי לקנות תורה ומעש"ט. והנה מופיע היצר ומסיתו ליתן חלק מזמן חייו על עתונים ועוד דברים כאלו שאינם רק בילוי הזמן. מובן מאליו, שצריך לגעור בו ולומר לו, האם לא ידעת, כי הורדתי כמה מאות אלפים פרסאות ממקום מושבי על זמן מועט כדי לקנות פה סחורה אשר על ידה ייטב לי לנצח, ואתה מטרדיני בהבלים כאלו, מה אשיב שולחי דברי. כי אשוב ריקם אל ביתי?

21

(P)

ובהקשר לזה מסופר על הגאון רבי אליהו דסלר זצ"ל, שליווה פעם את אחד מתלמידיו כאשר עזב את הישיבה ונסע לארץ אחרת. בהתקרבם על עבר תחנת הרכבת פנה התלמיד אל הרב ואמר לו: "ברכני רבי!" עמד הרב וברכו: אני מאחל לך מקרב לבי שתמצא מקום נוח בנסיעתך! תמה התלמיד ושאל: רבינו, עד כאן? הנה בקשתי ברכה שתלווה אותי בדרכי בכל החיים, ואילו הרב מברכני רק ברכה לנסיעה טובה ונעימה. השיב לו הרב דסלר: אכן ברכתך לכל חיך. כוונתי היתה לנסיעה הנמשכת במשך כל החיים – הנסיעה לקראת עולם הבא. ואיחלתי לך שלאורך כל הנסיעה הארוכה הזאת יהיו לך תנאים נוחים..

פניו
הטרה

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. (לבני ישראל) לבית יעקב] אלו נשים, ותאמר להם בלשון רכה. ותגיד לבני ישראל לזכרים, דברים קשין כגידוך, והוא עשב מר ששמו גיד, והוא כורע גד, הקש' הר"י דאורלניש, [ל]מה זכו נשים להגיד [להם] תחלה, ותי, מי יגלה עפר מעיני רבי' משה מברבונא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, בזכותה של לאה זכו תחלה לדיבר שהיה נותנת על לבה נוכלא של זהב ובה חקוק תורה צוה כו' ובה היתה הוגה יום ולילה לכן (בראשית כ"ט י"ז) ועיני לאה רכות מזהרורית של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה מקודם.

פניו
הטרה

כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים. כה תאמר, בלשון הקדש. כה תאמר, בנחת.²⁰ וצוה לדבר אל הנשים תחלה ללמדן מוסר ודרך ארץ, ועוד כדי להמשיך לבן אל התורה והמצוות ולומר להן ראשי פרקים מפני שאין דעתן מיושבת כאנשים, ועוד שהאשה הטובה היא סבה לתורה שהיא יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש לפי שהיא מצויה בבית, והיא מרחמת עליו בכמה מיני געגועין²¹ כדי להמשיך אותו אחר למוד התורה מנעוריו, וגם כי יזקין לא יסור ממנה²², ולכך ראויה האשה להתפלל * לשם יתברך בשעת הדלקת הנר

פניו
הטרה

של שבת שהיא מצוה מוטלת עליה * שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה, כי התפלה יתנו נשמעת בשעת עשיית המצוה, ובזכות נר שבת שהוא אור תזכה לבנים בעלי תורה הנקראת אור' שנאמר: כי נר מצוה ותורה אור²³, וכן דרו"ל²⁴: האי מאן דרגיל בשרגי הויין ליה בנים תלמידי חכמים.

פניו
הטרה

ספר התהלים של אם הח"ח

כשהביאו לפני רבנו ה"חפץ חיים" את ספר התהלים הישן של אמו הצדקת, התרגש ואמר בבכיה: היודעים אתם כמה דמעות שפכה אמי הצדקת לפני הקב"ה עם ספר זה, כשביקשה שבנה יהיה יהודי כשר?!...

פניו
הטרה

ספרה פעם בתו של הח"ח על אמו של הח"ח וכה היו דבריה: סבתי לא היתה בעלת ניסים, מחוללת נפלאות, מפורסמת וכיוצא בזה, אבל זוכרת אני שבשלהי ימיה, כאשר נתפרסם כבר שמעו של בנה בכל רחבי עולם היהודי, נגשו אליה כמה ממקורביו של ה"חפץ חיים" ובקשו לשאול את אמו של גדול הדור במה זכתה לבן שיאיר את עיני העולם. היא, שלא תלתה זכות זו במעשיה, השיבה להם כי אל להם להפנות שאלה זו אליה, שכן, לא זכור לה דבר מיוחד שאותו יכולה היא לשיך לכך שיוצא חלציה יגדל לתלמיד חכם עצום. הנוכחים ניצלו את ההזדמנות ושבנו והפצירו בה שמא, בכל זאת תזכר באיזה מעשה קטן שאינה מיחסת לו חשיבות, אך יש בו כדי להאיר את התעלומה. לא! לא! אינני זוכרת השיבה. אבל אם אתם שואלים אני יכולה לומר לכם דבר פעוט אחד: לפני חתונתי, בקשה אימי המנוחה לשוחח עמי דקות מספר, וכה היו דבריה: "בנותי, הקשיבו לדברי. אנו מצויים לפני את בנינו לתורה וליוצאי שנים, עינינו אינן

2

מבקשת ממך דבר אחד, בכל עת פנויה, טלי סידור זה לידך, והעתירי תפילה לפני בורא העולם שתזכי לגדל את ילדיך לתורה וליראת שמים, ואל תשכחי להזייל דמעות בעת תפילתך" בסיום דבריה, העניקה לי סידור ובו תפילות וספר תהילים. "זה כל מה שעשיתי", סיימה בתמימות אמו של ה"חפץ חיים". "בכל פעם שסיימתי את עבודות הבית, או אף כאשר הנחתי סיר תפוחי אדמה על האש והמתנתי כמה דקות לסיום הבישול, הייתי נוטלת את הסידור שקבלתי מאימי ע"ה ובוכה בדמעות שלישי לרבש"ע שיחון את עיניו של ישראלקיה שלי ואזכה לגדלו לתלמיד חכם וירא שמים".

6 כמו כן אמר מרן הרב שך זצ"ל: כדי שספריו של האדם יתקבלו כפי שזכה הח"ח, יש צורך בזכות מיוחדת ואין לדעת מה היא, לפעמים זוהי זכות דמעותיה ורוב תפילותיה של אמו! ובאותו ענין סיפר, שפעם הלך ברחוב עם מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, ומולם באו זוג, איש ואשה, והגרי"ז דיבר על האיש ועל אשתו דברים נוראים. שאל אותו הרב שך אבל הרי יש להם ילדים טובים? ענהו הרב מבריסק: נכון, אבל אין אתם יודעים מי היתה הסבתא שלהם...

16 הוסיף ואמר, שרבינו גרשום מאור הגולה - רבו של רש"י, היה גדול מרש"י, ובכל זאת רש"י הוא שזכה להיות לרבן של ישראל, ושפתותיו דובבות תדיר, כאשר כל איש ישראל מנער ועד זקן לומדים ומשננים את פירושו על התורה, על נביאים וכתובים, ועל מסכתות הש"ס, וזאת, בזכות אמו הצדקת, שהיתה אחותו של רבינו שמעון הזקן ממגנצא ז"ל, ובגלל צדקותו של אביו, כפי שמסופר, שלאביו של רש"י היתה אבן טובה למכירה, והכמרים נצרכו לה לקבעה בפסל שלהם, והביאוהו בערמה בספינה להכריחו ליתנה להם, כשראה כך, הטילה לים והניחוהו לנפשו, ויצאה בת קול והכריזה, שיזכה לבן שיהיה לאבן טובה שיאיר את העולם, כמובא ב"סדר הדורות".

("שמושה של תורה")

הוסיף יגם אחד מדעתו

ק"ק
ס"ק
8

י"ט, כ וקדשתם היום ומחר

1 מסבת שבת (פז, א): דתניא, שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו. (א) הוסיף יום אחד מדעתו (ב) פירש מן האשה [עסקנו בזה בהרחבה בפרשת ואתחנן] (ג) שבר את הלוחות [עסקנו בזה בהרחבה בפרשת ואת הברכה]. הוסיף יום אחד מדעתו, מאי דריש, (שמות יט, י "וקדשתם) היום ומחר" היום כמחר, מה "מחר" לילו עמו [על משקל "זיהי ערב ויהי בוקר". ה' דיבר עם משה בבוקר, כאשר עבר הלילה של "היום" שמדבר עמו, וה"מחר" אמור להתחיל בערב הקרוב] אף "היום" לילו עמו, ולילה דהאידינא נפקא ליה [שהרי ה' דיבר עמו בבוקר], שמע מינה תרי יומי לבר מהאידינא. ומנלן שהסכים הקב"ה על ידו? דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא [על פי השיטה שמתן תורה היה בשבת, והרי הגיעו להר כבר ביום ראשון. אם נפרש "היום" כפשוטו, היה יוצא שמתן תורה חל ביום שישי, לפי חשבון העליות והידידות של משה בפרשת יתרו ובפרק כד בפרשת משפטים, משם מתברר שהציווי על הפרישה היה ביום רביעי].

והסוגיא צריכה תלמוד בשלשה תחומים שונים:

א. אם אמנם משה למד את אשר דרש על פי ההיקש שבין "היום" אל "מחר", וגם היקש היא אחת המידות שהתורה נדרשת בהן (ומי כמשה אשר ידע את המידות הללו?) מדוע חז"ל קראו ללמנות הזה "מדעתו"? הרי התורה ניתנה להידרש על ידי המידות, וכך דרשה כזאת היא ליכונה תורה וגיבור רצונו של הקב"ה. ואין נאה לקרא לזה "מדעתו" על זה משיבתי התוספיה (ד"ה

3

היום ומחר): אין זו דרשה גמורה, אלא משמע (=משמעות) ד"היום" ממש [לומר, מעין לימוד פשוטו של מקרא בהבנת "היום" כיממה שלמה], דאי לאו הכי אין זה "מדעתו", עכ"ל. לפי בעלי התוספות הקב"ה לא הסכים למדרש של משה, אלא לפשוט שהוא למד במלה "היום".

ב. אולם אפשר עדיין לפרש שהלימוד היה במסגרת היקש. ואם ישאל השואל מדוע זה נקרא "מדעתו" ולמה צריך הסכמת הקב"ה, וכי כל אימת שכומדים על פי המידות שהתורה גדרשת בהן יש לקבל את הסכמתו יתברך? התשובה לכך היא שאמנם כן! כי בשעה זאת של לימוד היקש זה, המקסימום של 'כתוב' שהיה בידי משה רבינו היה "המגילה הראשונה" מבראשית ועד מתן תורה (על פי "מגילה מגילה ניתנה"). ואם כן, כל דרשה במגילה הזאת טעונה אישור מאתו יתברך, כי יתכן וב"מגילות" הבאות שהוא עומד למסור למשה במשך ארבעים שנות המדבר, יהיה 'כתוב' אשר יסתור את הלימוד הזה (בבחינת "תלמוד לומר"). לכן הוא, ורק הוא יתברך, היודע את אשר עומד להכתוב למשה "דמגילות" הבאות, יכול לאשר את הלימוד של ההיקש "היום כמחר".

ג. אולם מעיקרא דדינא פירכא! הרי בימים אלה לקראת מתן תורה, משה רבינו עוד לא קיבל 'כתוב' זה ("היום ומחר") מאת הקב"ה! אפילו אם אמנם כבר כתב מפיו יתברך את "המגילה" הראשונה, הרי במקרה דנן הקב"ה מדבר אלינו, דהיינו תורה שבעל פה, והיכן שמענו שדורשים היקש בתורה שבעל פה?! אתמהא! (ותמיהני שהמפרשים ז"ל החרישו בזה).

ד. על כרחנו לומר שדרגת משה רבינו במתן תורה היתה כזאת, שעם קבלת דברי תורה מפיו של הקב"ה, ידע הוא בדרגתו העילאית "לחלק" את תוכן הדברים בין ה"בכתב" ובין ה"בעל פה". (עיין בזה בהרחבה בפרשת דברים בדבר המהות המיוחדת של ספר דברים שהוא "ספר תורת משה"). מלאכה זאת של חלוקת דבר ה' בעל פה אל הצורה הסופית של בכתב עם בעל פה, בודאי צריכה את הסכמתו של הקב"ה, אשר במקרה דנן לא בושש לבוא "דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא". מעין זה מצאנו ברבינו בחיי בשם רבינו חננאל (בראשית יח, יט) אשר כתב: נעשו דברי האבות בקבלה בלא כתיבה בתורה, כמו תורה הכתובה, עכ"ל. אם יחידי סגולה כמו האבות (אשר לדרגת "פנים אל פנים" לא הגיעו) יכולים "לדבר" בדרגה של כתיבה, בודאי אפשר לומר שאדון הנביאים יכול "לשמוע" את דבר ה' ברמה של כתיבה, וממילא "להקיש" ממילה למילה.

אולם גם בזה לא די, שהרי עדיין מעיקרא דדינא אנו שואלים: מה ראה משה צורך לדחות את מתן תורה ביום נוסף, וכי לא ידע שהעולם כולו ממתין ומצפה לקבלת התורה על ידי בני ישראל? האנושות כולה תלויה ב"יום השישי" 'הוסיף ה"א ב"שישי" בגמר מעשה בראשית, לומר, שהתנה עימהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה. דבר אחר: "יום השישי"

שכולם תלויים ועומדים עד יום השישי הוא שישי בסיון המוכן למתן תורה' (רש"י). במצב שכזה שהעולם זקוק לגאולתו מתוהו (אלפיים שנות תוהו), כאשר עשרים וששה דורות של דרך ארץ עומדים לפנות מקום לתורה שהדרך ארץ קדמה לה, האם לא היה מן הראוי ומן הרצוי להקדים את מתן תורה ולא לאחר אותו?!

נראה לבאר את הענין כדלקמן. ידוע, שאצל בני נח הלילה הולך אחר היום שנאמר "יוב ולילה לא ישבותו" (בראשית ח, כב). לא כן אצל בני ישראל, שהם נוהגים על פי התכונות המקוריות של הבריאה והיא "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". ואמנם כד נאה יכז יאה, באשר "בראשית" בשביל ישראל

הנקראים "דאשית" נברא העולם. מיום חטא אדם הראשון, ירדה האנושות
מדרגת "יהי ערב ויהי בוקר" אל דרגת "יום ולילה", עד אשר ישראל קיבלו
את התורה, ושוב נהג הדין של "ויהי ערב ויהי בוקר". עתה, על פי אותה
שיטה של חז"ל שפרק כ"ד בשמות נאמר קודם עשרת הדברות, יוצא שבד'
בסיון נאמר לו "עלה" (רש"י), ושם כתוב (פסוק ז) "ויקח ספר הברית ויקרא
באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". ומיד (פסוק ח) "ויקח
משה את הדם ויזרוק על העם, ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם
על כל הדברים האלה".

(10)
ע

הרי מפורש יוצא מפי דברי הכתוב שכבר בד' סיון נכרתה ברית התורה
בין ישראל ובין הקב"ה, ובאותו ד' בסיון נאמר למשה (שמות יט, כ) "וקדשתם
היום ומחר". הרי שציווי זה נאמר לעם כאשר דינם דין ישראל ויצאו כבר
מדין בן נח. לכן הית ברור למשה שיש לפרש "היום" לילו עמו, כמו "מחר".
והקב"ה הסכים עמו, שהצהרת "נעשה ונשמע" (ולא עצם מתן עשרת הדברות)
היא אשר קבעה את המעבר מבן נח אל בן ישראל.

א משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה. שהאמין על פי האותות יש בלבו דופי שאפשר שיעשה האות בלאט וכשוף. אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאן, לא להביא ראיה על הנבואה. צורך להשקיע את המצריים, קרע את הים והצלילם בו. צרכנו למוון, הוריד לנו המן. צמאו, בקע להם את האבן. כפרו בו עדת קרח, בלעה אותם הארץ. וכן שאר כל האותות: וקמה האמינו בו. כמעמד הר סיני שעניינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר, האש והקולות והלפידים, והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה לך אמור להם כן וכן. וכן הוא אמר פנים בפנים דבר יי עמכם. ונאמר לא את אבותינו כרת יי את הברית הזאת: ומנין שבמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו? כעכ הענו בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם, מכלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומתשבה: ב נמצאו אלו ששולח להם הם העדים על נבואתו שהיא אמת. ואינו צריך

(11)
כחלם
1810 הניח
פ ק
(12)
על
זאת

ב, ב אנכי.
 רבנן אמרי: אמירה נעימה כתיבה יהיבה.
 איכא דאמרי "אנכי" למפרע: יהיבה כתיבה נאמנין אמריה [שבת פרק הבונה (קח, א)].
 ונראה דפליגי בהא דפליגי אמוראי בגיטין דף ס, א אמ תורה מגילה ניתנה? או תורה התומה ניתנה. ולמאן דאמר מגילה ניתנה זה "אמירה נעימה", שכל "אמירה" בפרט "כתיבה", ומשה כתבה על הספר בדיו "ויהיבה" לבני ישראל ולימד אותם את התורה. אבל מאן דאמר תורה חתומה ניתנה? — זה "יהיבה" שניתנה לבני ישראל, שתיכף שנאמרה למשה מפי הגבורה נאמרה לבני ישראל, כמו פרשת נחלות לבנות צלפחד (במדבר כו) ופרשת ציצית (במדבר טו) וכיוצא בזה, ואחרי ארבעים שנה "כתיבה". ואף על פי שנכתבו אחרי ז' סוף רב מיום שנאמרו מפי הגבורה, "נאמרו" אמריה. שלא היה להם שום שינוי וגרעון או יתור מדעתו וזוהי.

א וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר.
 זה אינו דומה לשאר "לאמר" שבתורה שהשם ציוה למשה לאמר לישראל, מה שאין כן כאן שהיה מדבר אל כל ישראל. לכן נראה כמו שכתב הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פרק ח) שכל עיקרי הקבלה הוא אינו מן המופתים. שכל המאמין מצד זה יש בלבבו דופי, רק מצד ששש מאות אלף אבותינו המה עדים נאמנים שהגיעו לתכלית הנבואה וראו כבוד ה' ושמעו עשרת הדברים, והמה מנחילי הקבלה דור לדור, וכמו שאמר (דברים לב, ז) "ישאל אביך ויגדך" וכו'. וזה שאמר "וידבר אלקים (את כל הדברים האלה) לאמר" — היינו שכל ישראל היטומעים יאמרו לבניהם ובניהם לבניהם עד עת קץ הימים יצב הר סיני ועשרת הדברים. [וכן דר"ש בירושלמי דף (לאמר) "דא דשיח" וכו' מה תיל "לאמר" לדורות יכו' היינו יעל כל צרה יעטרו השירה צה המלך יעיון ירושלמי סיטה פרק ח']

(5)

1 . ואי ידעש בן אי מאי דכתוב ידעו כעדות הוושב כל דיבור
 ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחמלא כל העולם כולו בשמים וכיון שמדיבור ראשון
 נחמלא דיבור שני להוכיח הלך הוציא הקב"ה רוח מאצותיו והיה מעביר
 רוחו ראשון שנאמר "שפחוהו שושנים נוספות מור עובר" אל תקרי שושנים
 אלא שושנים : ואריביל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתו של
 ישראל שנאמר "נפשי יצאה ברברו ומאחד שמדיבור ראשון יצאה נשמתו
 דיבור שני היאך קיבלו תודי" "אל שעתיד להתוות בו סתים ותוצה אותם
 שנאמר "נשם נדבות חגיף אלהים נחלקך וגלאה אתה כוננתה ואמר ר'
 ידעש בן אי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאצרותיו
 : י"ב מיל והיו מלאכי הישרת מדרין אותן שנאמר "מלאכי צבאות ידחוק ידחוק
 אל תקרי ידחוק אלא ידחוק

14
 אקל' אקל'
 :קו

15
 שם תודי מנ שעתיד להתוות בו סתים והתוה
 אותם מקשים אמרו לא נתן להם כה מעיקרא
 לסבול ולא ימותו ולא יצטרכו לפני התוה וגיל בס"ד כי
 להם נשמות קהיות המהים באותה שעה שהם מקבלים
 סודות ומלכות כדי להגיש לב הגופים באומנם אהתי פי'דתי
 ועמולם בחייה ומלית וסוף יקבלום בעפר והגשם נצדה
 התענו צוים בשכר חודה ומלית לבך ע"ה להם קהיות

כ' י' ה' ו' א'
 6 פ' ע'

המהים כדי שידעו שגם הם יחיו אחר מוחם ויתענו על
 דוב שלום ונכד בחוהו המל שיחיו בו לעתיד שיהיה
 אוחס עתה וזוה נחממו הגופים והגת מן סמאלמר
 סני כ"ל בס"ד לפשוט ספיקו של הגלגל תד"א ז"ל
 בצב"י אח"כ סי' י"ז סק"ה על אשתו של רבי זירא
 חס היה צריך ר"ז לקדשה מחדש אחר שהחייסו רבא
 ג"ש דהכח ישראל בולם מהו והתיה אוחס הקב"ה
 ואח"כ שבו אל נשותיהם בלא קדושין ונשואין חדשים
 וכמ"ש שובו לכם לאהליכם ולא היתה אשה יכולה
 ללכת לאיש אחר ח"י"ג דכל האנשים והגשים מהו
 והיו מחדש ואת למד דגשו קדושין ונשואין מחדש דאיכ
 ארץ א"ל שובו לכם לאהליכם מאחד דפקע אישות
 שלהם הנה עתה כל איש ישא אשה שרואה בס וכל
 אשה התקדש לבעל שחפסן בו ועוד אפילו שזולתי
 מרטי"ה נשאר בחיים מ"ם נסודה אשתו דלוי ג"כ יתה
 נשמהה נשאר כל ישראל ובין שהיתה אח"כ לא נשאר
 לה אישות טס בעלה וא"כ גמה נתרעמו אהרן ומרים
 על אשר פדש ממנה מרטי"ה על כן נראה בזולתי דלא
 פקעה האישות ולא היו צריכין לקדש קדושין חדשים

11

16

21

24

6